

LNE/VITO ringtesten en technische proeven bodembescherming COALLA 2017

INHOUD

0. BELANGRIJKE WIJZIGINGEN T.O.V. 2016 / AANDACHTSPUNTEN 2017 ...	2
1. IDENTIFICATIE.....	2
1.1 <u>Opdrachtgevers</u>	2
1.2 <u>Opdrachtuitvoerders</u>	3
1.3 <u>Coördinatie (organisator ringtesten en technische proeven)</u>	3
2. BESCHRIJVEND GEDEELTE.....	3
2.1 <u>Beschrijving</u>	3
2.2 <u>Doelstelling</u>	4
3. JAARPROGRAMMA 2017	5
3.1 <u>Inhoud</u>	5
3.2 <u>Distributie van de monsters / communicatie ringtesten en technische proef monsterneming</u>	7
3.3 <u>Toepassing compendium BOC</u>	8
3.4 <u>Rapportering</u>	8
3.5 <u>Ruwe data</u>	9
3.6 <u>Verwerking en beoordeling van de resultaten van de ringtest en technische proef</u>	9
3.7 <u>Rapportering van de beoordeling naar de laboratoria</u>	10
3.8 <u>Contactpersoon VITO</u>	10
4. INSCHRIJVINGSMODALITEITEN.....	11

LNE/VITO ringtesten en technische proeven bodembescherming COALLA 2017

0. BELANGRIJKE WIJZIGINGEN T.O.V. 2016 / AANDACHTSPUNTEN 2017

0.1 Ringtest / Technische proef

Bij gebrek aan voldoende deelnemers wordt er geen ringtest meer georganiseerd voor de granulometrische textuurbepaling. Voor het verwerven en/of controleren van deze erkenning zal in het vervolg een technische proef voorzien worden wanneer nodig.

1. IDENTIFICATIE

1.1 Opdrachtgevers

Vlaamse overheid
Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)
Afdeling Milieuvergunningen
Dienst Beste Beschikbare Technieken en Erkenningen
Graaf de Ferraris-gebouw
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel

Contactpersoon in verband met de erkenning:
Mevr. Griet Schockaert (02 553 27 64 - erkenningen@lne.vlaanderen.be)

en

Vlaamse overheid
Departement LNE
Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen
Dienst Land en Bodembescherming
Graaf de Ferraris-gebouw
Koning Albert II-laan 20 bus 20
1000 Brussel

Contactpersoon in verband met inhoudelijke vragen:
Mevr. Petra Deproost (02 553 21 78 - Petra.Deproost@lne.vlaanderen.be)

LNE/VITO ringtesten en technische proeven bodembescherming COALLA 2017

1.2 Opdrachtuitvoerders

Laboratoria die:

- erkend zijn of wensen te worden als laboratorium in de discipline bodem, deeldomein bodembescherming, volgens het besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010 tot vaststelling van het Vlaams reglement inzake erkenningen met betrekking tot het leefmilieu (VLAREL);
- op vrijwillige basis wensen deel te nemen.

1.3 Coördinatie (organisator ringtesten en technische proeven)

VITO
Boeretang 200
2400 Mol

Verantwoordelijken:

TVP (technisch verantwoordelijk voor de proefobjecten): Mai Wevers
C&A (contactpersoon en administratief medewerker): Heidi Hensen
MDV (medewerker dataverwerking): Toon De Ceuster
COR (coördinator van het proefschema): Siegfried Hofman

Contactpersoon planning, communicatie, verdeling monsters:

Heidi Hensen
+32 (0)14/335904
ringtest@vito.be

2. BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1 Beschrijving

In opdracht van het Departement LNE organiseert VITO jaarlijks de COALLA-ringtest. Deze ringtest omvat het volgende:

- a) analyse van het organische koolstofgehalte (%OC) van de bodem
- b) analyse van de zuurtegraad (pH) van de bodem
- c) bepaling van de bodemtextuur volgens de handmatige bepaling

LNE/VITO ringtesten en technische proeven bodembescherming COALLA 2017

Daarnaast zal ook een technische proef voor de monsterneming georganiseerd worden.

2.2 Doelstelling

Een uniforme kwaliteitscontrole uitvoeren van de laboratoria erkend in de discipline bodem, deeldomein bodembescherming.

Deze ringtesten en technische proef dienen in eerste instantie beschouwd te worden als een instrument dat de deelnemende laboratoria toelaat de kwaliteit van de uitgevoerde monsternemingen en analyses aan te tonen. Hierdoor kunnen eventuele afwijkingen opgespoord worden en kunnen er aldus corrigerende maatregelen getroffen worden. Afwijkingen kunnen onder meer bestaan in het significant minder goed presteren dan de overige erkende laboratoria, het niet voldoen aan bepaalde prestatie-eisen uit de regelgeving, ...

Van de erkende laboratoria wordt verwacht dat zij bij de ringtest en technische proef de monsternemingen alsook de analyses uitvoeren zoals dit in routine gebeurt (bijv. met dezelfde monsternemingsapparatuur, geen rapportering van een gemiddelde waarde indien niet gebruikelijk voor routinemonsters, geen strengere criteria voor vrijgave van resultaten van ringtesten, ...). Tijdens audits en/of via het opvragen van ruwe/verwerkte data kan dit steekproefsgewijs geverifieerd worden.

Vrijwillige deelname aan deze ringtest of technische proef buiten de erkenning is mogelijk, bijvoorbeeld in het kader van de interne kwaliteitszorg.

Het signaleren van algemene methodologische problemen bij de erkende laboratoria.

Desgevallend zal het referentielaboratorium de problematiek nader onderzoeken en, eventueel via de werkgroep met de erkende laboratoria, streven naar het optimaliseren van bestaande en/of het ontwikkelen van nieuwe monsternemings- en/of analysemethoden.

2.3 Materialen

Alle materialen die worden aangeboden in de ringtesten zijn "natuurlijke" landbouwmaterialen in die zin dat geen addities van de te bepalen analyten werden toegevoegd. De te verwachten concentraties zijn dan ook steeds deze die binnen de normale laboratoriumpraktijk verwacht kunnen worden.

Referentiematerialen werden gehomogeniseerd minstens tot op niveau van de analyseportie. De grootste bijdrage aan de interlaboratoriumspreiding wordt dan ook verondersteld veroorzaakt te worden door monsternamen en/of monstervoorbehandeling van de door de deelnemers zelf te nemen monsters.

LNE/VITO ringtesten en technische proeven bodembescherming COALLA 2017

3. JAARPROGRAMMA 2017

3.1 Inhoud

Jaarlijks worden voor de verschillende parameters stalen aangeboden en/of monsternames georganiseerd. In onderstaande tabel worden de distributies gegeven die in 2017 georganiseerd worden.

- Albon (T): Manuele textuurbepaling;
- Albon (M): Monstername en analyse van de bodem voor de bepaling van het organisch koolstofgehalte en de pH.

In onderstaande tabel zijn de geplande distributies voor 2017 weergegeven.

VITO behoudt zich het recht voor om in de loop van 2017 kleine wijzigingen aan te brengen aan de aangeboden parameters en/of distributiedata. Dergelijke wijzigingen zullen steeds voorafgaand aan de ringtest of technische proef meegedeeld worden aan de laboratoria.

De lijst met erkende laboratoria op de website van [LNE](#) kan gebruikt worden als indicatieve lijst van de deelnemers aan de verschillende distributies.

Indien zich minder dan 6 laboratoria aanmelden die erkend zijn of willen worden, zal voor de betreffende parameter geen ringtest georganiseerd worden. Ingeschreven laboratoria worden hiervan zo snel mogelijk op de hoogte gebracht.

LNE/VITO ringtesten en technische proeven bodembescherming COALLA 2017

Deelpakket(ten) - Beschrijving	Distributiedatum	Kostenbijdrage voor erkende laboratoria (euro, excl. BTW)	Kosten voor overige deelnemers* (euro, excl. BTW)
Albon (M) Monstername van bodem met bepaling van het organische koolstofgehalte en pH	19/04/2017	400,00**	800,00
Albon (T1) Bodemanalyses: Manuele textuurbepaling (Gelieve bij inschrijving de namen van alle deelnemers te specificeren in het opmerkingenveld)	21/06/2017	155,00***	310,00
+ vaste kost per labo voor inschrijving LNE/VITO ringtesten en technische proef bodembescherming (COALLA 2017)		150,00	300,00
+optioneel: resultaten in de vorm van een tekstbestand (txt-file naast pdf-file)		50,00	100,00

* Bij een eerste deelname voor een deelpakket om de erkenning te behalen is de ringtest of technische proef gratis.

** Een kostenbijdrage van € 60,00 (i.p.v. € 400,00) is hier van toepassing indien uw laboratoria reeds heeft ingeschreven in het kader van de erkenning als laboratorium voor de Vlaamse Landmaatschappij, inschrijving is evenwel noodzakelijk.

*** Kostenbijdrage voor de eerste deelnemer; elke volgende deelnemer voor de manuele textuurbepaling betaalt € 100. Indien een labo bijvoorbeeld met 4 personen deelneemt aan de ringtest voor de manuele textuurbepaling dan betaalt het labo € 155,00 + 3 x € 100,00 = € 455,00.

LNE/VITO ringtesten bodembescherming COALLA 2017

De kostenbijdrage in de kolom 'kostenbijdrage voor erkende laboratoria' in bovenstaande tabel geldt voor alle laboratoria die voor de betreffende analyses erkend zijn en erkend wensen te blijven.

Laboratoria die erkend willen worden door LNE of die een uitbreiding van hun huidige erkenning wensen, kunnen in 2017 gratis deelnemen aan de ringtest of technische proef op voorwaarde dat ze nog niet eerder gratis deelgenomen hebben voor de betreffende deelpakketten en dat ze hun intentie tot het behalen van de erkenning voor de betreffende deelpakketten bevestigd hebben aan VITO uiterlijk op 5 januari 2017 (cfr. de e-mail ter voorbereiding van de auditplanning 2017).

Laboratoria die vrijwillig deelnemen, bv. in het kader van interne kwaliteitszorg, dienen de volledige kosten te betalen, zoals weergegeven in de kolom 'kosten voor overige deelnemers'. De volledige kosten zijn eveneens van toepassing voor laboratoria die met het oog op het bekomen of uitbreiden van de erkenning in 2017 of eerder reeds gratis deelgenomen hebben voor de betreffende deelpakketten, maar de erkenning nog niet behaald hebben op de datum van de distributie van de ringtestmonsters of organisatie van de technische proef in 2017.

Bij annulering van de deelname aan één of meerdere deelpakketten op minder dan 10 werkdagen vóór de distributiedatum, blijft het laboratorium de kosten volgens bovenstaande tabel verschuldigd. Bij vroeger annuleren wordt een administratiekost van 100 euro (excl. BTW) gefactureerd voor het geheel van de op dat ogenblik geannuleerde monsters.

3.2 Distributie van de monsters / communicatie ringtesten en technische proef monsterneming

Ca. een week vóór de distributiedatum zullen de ingeschreven laboratoria via e-mail verwittigd worden dat de belangrijkste richtlijnen i.v.m. de te analyseren monsters en de uit te voeren monsterneming kunnen geconsulteerd worden in 'Robin'.

De individuele testen voor de manuele textuurbepaling gaan door op het VITO-domein (Boeretang 200, 2400 Mol).

Voor wat de staalname bodem betreft dient het labo er voor te zorgen dat over de jaren heen, alle staalnemers op regelmatige basis (zullen) deelnemen aan deze ringtesten.

LNE/VITO ringtesten bodembescherming COALLA 2017

Eventuele problemen m.b.t. de monsters die pas vastgesteld worden bij aankomst in het laboratorium of bij het in opwerking nemen (bv. glasbreuk, lekkage, ...) dienen onverwijld aan VITO gemeld te worden.

3.3 Toepassing compendium BOC

De toe te passen methoden voor monsternamen en analyse zijn vastgelegd in het compendium voor de monsterneming, meting en analyse in het kader van bodembescherming (BOC). De actuele versie kan steeds geraadpleegd worden op de website <http://www.emis.vito.be/lne-erkenningen-bodem>.

Vrijwillige deelnemers zijn niet verplicht de BOC-methoden toe te passen. We vragen wel om, wanneer wordt afgeweken van de BOC-methoden, dit te melden bij rapportage van de resultaten om interpretatie van de invloed hiervan toe te laten.

Indien voor een welbepaalde parameter geen methode in het BOC voorhanden is, wordt verwezen naar de methoden en de volgorde zoals ze in artikel 45, §2, van het VLAREL zijn opgesomd.

3.4 Rapportering

De laboratoria dienen hun resultaten te rapporteren via een elektronisch invulformulier, dat ten laatste op de dag van de ringtest ter beschikking wordt gesteld in 'Robin'. Het ingevulde formulier dient binnen de vooropgestelde rapporteertermijn geüpload te worden in deze webapplicatie. Indien na het uploaden geen ontvangstbevestiging volgt vanuit 'Robin' of indien het uploaden in 'Robin' niet lukt, dient het ingevulde bestand binnen de vooropgestelde rapporteertermijn naar ringtest@vito.be gemaïld te worden, met een toelichting van de problemen bij het uploaden.

De te gebruiken eenheden staan op het formulier vermeld. Deze kunnen om praktische redenen afwijken van de geldende regelgeving, hoewel dit zoveel mogelijk zal worden vermeden.

Indien een te analyseren component niet of vrijwel niet aanwezig blijkt te zijn in het betreffende monster, dienen de laboratoria de rapporteergrens in te vullen die ze in routine voor dit monstertype/-volume hanteren; in de voorafgaande cel van het rekenblad dient dan een "<"-teken geplaatst te worden. De bij de ringtesten gehanteerde rapporteergrenzen moeten voldoen aan de eisen die desbetreffend in de Vlaamse regelgeving zijn opgenomen.

Op het rapporteerformulier dient ook **alle** gevraagde informatie m.b.t. een analyseresultaat, zoals bv. de datum waarop de analyse gestart werd en het

LNE/VITO ringtesten bodembescherming COALLA 2017

principe van de toegepaste methode, ingevuld te worden. Indien essentiële informatie ontbreekt zal hiermee rekening gehouden worden bij de verwerking van de ringtest.

Per laboratorium wordt slechts één set resultaten verwerkt. In principe dient steeds het eerste resultaat waarvan de kwaliteitsparameters voldoen aan de door het laboratorium gestelde eisen (cfr. het geldende analysevoorschrift) te worden gerapporteerd. Er mogen geen gemiddelde waarden gerapporteerd worden indien dit niet de routinematige werkwijze is voor de desbetreffende parameter.

Voor de ringtesten van 2017 gelden de volgende rapporteertermijnen:

Distributie	Distributiedatum	Uiterste datum voor rapportering
D2 (COALLA)	19/04/2017	3/05/2017
D3 (COALLA)	21/06/2017	NVT

3.5 Ruwe data

Na overleg met de bevoegde overheid is beslist dat de volledige ruwe data niet langer aan VITO moeten bezorgd worden, maar wel gedurende minimaal 3 jaar in het laboratorium beschikbaar moeten gehouden worden (tenzij in geval van vrijwillige deelname). Na de uiterste datum voor indiening van de resultaten kan conform bijlage 10 van het VLAREL voor bepaalde parameters nog wel specifieke informatie opgevraagd worden die de laboratoria dan op korte termijn aan VITO dienen over te maken.

3.6 Verwerking en beoordeling van de resultaten van de ringtest en technische proef

De verwerking van de ringtestresultaten zal gebeuren met behulp van z-scores, waarbij de statistische kengetallen gebaseerd zijn op een robuuste statistische methode (algoritme A - ISO 13528).

Bij het samenstellen van de dataset waarmee de statistische kengetallen berekend worden, wordt rekening gehouden met de erkenningsstatus van de deelnemende laboratoria. Vrijwilligers worden niet weerhouden in deze dataset.

De beoordeling van de resultaten van een laboratorium op parameterbasis zal gebeuren volgens hoofdstuk 1 van bijlage 10 van VLAREL met eventuele wijzigingen / aanvullingen zoals aangekondigd uiterlijk op de distributiedatum van de ringtestmonsters.

LNE/VITO ringtesten bodembescherming COALLA 2017

De beoordeling van de technische proef voor monsternamen zal gebeuren overeenkomstig hoofdstuk 2 van bijlage 10 van het VLAREL.

3.7 Rapportering van de beoordeling naar de laboratoria

Er wordt naar gestreefd om uiterlijk 6 werkweken na de einddatum voor rapportering het individuele rapport met een overzicht (in pdf-format) van de eigen meetwaarden en de resultaten van de verwerking in de labo-account (in 'Robin') van de ringtest van elk van de deelnemende laboratoria te plaatsen. De webapplicatie is zodanig beveiligd dat een labo enkel toegang heeft tot zijn eigen individueel rapport.

Indien gewenst kan een labo de resultaten ook in de vorm van een txt-bestand aangeleverd krijgen. Hiervoor dient jaarlijks wel een administratieve kost betaald te worden.

Conform de bepalingen van de ISO 17043 norm kan een deelnemer bezwaar aantekenen tegen de beoordeling op parameterniveau. Het gemotiveerd bezwaar dient uiterlijk 1 week na de verspreiding van het individueel rapport aan de coördinator van het ringtestschema (ringtest@vito.be) overgemaakt te worden en zal dan als klacht behandeld worden.

VITO zal een verslag opmaken van de technische proef met de vastgestelde tekortkomingen (indien van toepassing). Indien er tekortkomingen werden vastgesteld kan het laboratorium alsnog slagen voor de technische proef indien de in het verslag opgenomen tekortkomingen werden weggewerkt. De nodige evidentie daarvoor dient binnen de opgelegde termijn bezorgd te worden aan VITO en aan LNE en zal vervolgens geëvalueerd worden.

VITO zal aan de afdeling Milieuvergunningen en de afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen van het Departement LNE een kopie overmaken van de individuele rapporten en eindbeoordeling van de laboratoria die erkend zijn of erkend wensen te worden, met vrijgave van de naam van het betreffende laboratorium. Voor het overige worden de door de laboratoria overgemaakte resultaten en informatie confidentieel behandeld.

3.8 Contactpersoon VITO

Met betrekking tot de praktische uitvoering van de ringtesten COALLA 2017, of indien u vragen of problemen heeft hieromtrent, kan steeds contact opgenomen worden met:

VITO

LNE/VITO ringtesten bodembescherming COALLA 2017

Dienst REE

Boeretang 200, 2400 Mol

e-mail : ringtest@vito.be

tel: +32 14 335904 (Heidi Hensen)

+32 14 335915 (Siegfried Hofman)

4. INSCHRIJVINGSMODALITEITEN

Laboratoria die nog geen labo-account in 'Robin' hebben, dienen dit aan VITO te melden (ringtest@vito.be). VITO zal voor deze laboratoria een labo-account aanmaken; het labo zal via e-mail de nodige instructies ontvangen om zich aan te melden in 'Robin'. Na aanmelding in 'Robin' wordt best contact opgenomen met VITO (Toon De Ceuster (014/335905) of Heidi Hensen (014/335904)) om op een snelle manier de vereiste registraties in 'Robin' door te voeren (o.a. gegevens contactpersonen, administratieve afhandeling van de inschrijving (facturatie, ...)).

In 'Robin' is een tabel opgeladen waarmee de inschrijving van uw laboratorium voor een aantal deelpakketten reeds vooraf ingevuld wordt. Het betreft de deelpakketten waarvoor u - in het kader van uw erkenning - verplicht dient deel te nemen aan de ringtest of technische proef. U dient de deelpakketten waarvoor u wenst deel te nemen te verifiëren en te vervolledigen. Indien uw labo niet wenst deel te nemen voor een deelpakket, kan u de inschrijving voor het betreffende deelpakket manueel verwijderen. U dient er wel rekening mee te houden dat, bij verwijdering van de inschrijving voor een deelpakket waarvoor uw labo erkend is, LNE de procedure voor het schorsen of opheffen van de erkenning voor het betreffende pakket kan starten. Indien u geen erkenning voor een bepaald deelpakket meer wenst, moet dit gemeld worden aan LNE.

Gelieve contact op te nemen met VITO indien u niet automatisch zou ingeschreven zijn voor de deelpakketten waarvoor uw labo erkend is.

Wij vragen u ook om de gegevens in 'Robin' te actualiseren bv. contactpersonen te verwijderen (bv. omwille van pensionering, uitdiensttreding, ...) of toe te voegen. In de webapplicatie dient aangeduid te worden voor welke distributies de opgegeven contactpersonen informatie wensen te ontvangen.

Merk op dat u bij elke aanpassing die u in de webapplicatie doorvoert (bv. aanpassing persoonlijke gegevens en/of labo-gegevens, indiening inschrijving, upload rapporteerbestand, ...) een bevestigingsmail vanuit 'Robin' ontvangt. In bepaalde gevallen kan er een beperkte tijd overheen gaan alvorens u deze mail ontvangt. Indien u geen mail ontvangt dient u dit aan VITO (ringtest@vito.be) te melden. VITO kijkt dan na of de aanpassing effectief is doorgevoerd in de webapplicatie. VITO zal tevens proberen te achterhalen waarom u deze bevestigingsmail niet heeft ontvangen.

LNE/VITO ringtesten bodembescherming COALLA 2017

De inschrijving en keuze van de deelpakketten dienen **uiterlijk op dinsdag 10/01/2017** voltooid te zijn.

Op het ogenblik dat u een bevestigingsmail vanuit 'Robin' ontvangt is de inschrijving van uw laboratorium in orde.

Indien u problemen heeft met het gebruik van de webapplicatie, gelieve contact op te nemen met VITO:

- Toon De Ceuster (014/335905) of Heidi Hensen (014/335904)